

Z lepim vremenom bodo zasadili lopato za trgovino na Rakovniku

Končno se krajanom na Rakovniku le obeta dolgo pričakovana trgovina. Celjski Ingrad je že 25. decembra lani dobil gradbeno dovoljenje in bo takoj, ko bo vreme dovoljevalo, začel graditi, verjetno že februarja. Kdaj bo trgovina končana, ni mogoče natančno povedati. Za gradbena dela bo potrebnih okrog 18 mesecev, še dva meseca pa bo potreboval Mercator – delovna organizacija Rožnik tozd Dolomiti, da jo bo opremil.

Trgovina bo velika 1.084 kvadratnih metrov, v prvem nadstropju pa bo bife, velik 212 kvadratnih metrov. Nova trgovina bo klasična samopostrežnica, v kateri bo mogoče kupiti vse najnujnejše gospodinjske potrebe in seveda hrano. Še posebno veseli bodo krajan, oziroma gospodinj, mesnice, kjer bodo lahko sveže meso in vse, kar pač mesarji prodajajo. Sadje in zelenjava bo konfekcionirana.

Ocena predračunske vrednosti trgovine je 76,5 milijona dinarjev. Ne moremo si kaj, da ne bi pomislili, koliko manj bi novogradnja stala, če bi začeli graditi takrat, kot je bilo prvokrat dogovorjeno.

Nimamo trgovine

Na Rudniku imamo povsem drugačen ulični oziroma cestni režim kot drugje. Vse hiše, ki leže ob Dolenjski cesti, imajo svoje številke (Dolenjska cesta 139), a tiste, ki so nad cesto, imajo številke Rudnika, ki pa se dele v Zgornji Rudnik in Spodnji Rudnik. Poleg tega pa še pristavek: D. Rudnik I, II ali III in Spodnji Rudnik I, II ali III. To pa je za osebo, ki išče ulico, res zapleteno. Ne vedo točno, kje je Zgornji in kje Spodnji Rudnik.

Sedaj namerava KS ta problem urediti s postavitvijo tabel ulic na vidnejša mesta. Priporočljivo bi bilo, da bi vsaj nekaj ulic poimenovali po pomembnejših osebah naselja.

Smo v nekakem predmestju Ljubljane, pošto pa dobimo iz glavne pošte. Razen dveh imamo večinoma makadamske ulice. KS se je izjasnila, da bodo glavni dve ulici asfalirali. Najprej bi prišli v poštev ulici do šole in na pokopališče ter druga proti Mercatorjevi trgovini. Še nekaj tare Rudničane! Po 37 letih svobode na bivšem območju KS Rudnik še nimamo niti ene samopostrežne trgovine (10.000 ljudi). Pač pa jo imajo vsa večja naselja na podeželju. V Ljubljani imamo štiri večja trgovska podjetja, ki pa se verjetno ne morjo sporazumeti, katero naj bi zgradilo sodobno trgovino. Prostor na Rakovniku je že vrsto let rezerviran. STANKO SKOČIR

Solidarnost ni prazna beseda

Lovro POTOČNIK in Franc POTOČNIK iz Bukovega vrha 29 – Polhov Gradec se iskreno zahvaljujeva krajevni skupnosti Črni vrh, občinskemu in krajevnu odboru RK ter vsem posameznikom za nesebično pomoč pri gradnji novega stanovanjskega in gospodarskega poslopja.

Konec meseca marca 1981 naju je zadela huda nesreča. Popolnoma nama je pogorelo stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Ostala sva brez vsega. Bila sva v zelo težkem položaju. Takoj se je sestal svet RK Črni vrh ter se odločil za pomoč v tej težki nesreči. Predstavniki RK so zbirali obleke in obutev. Krajan KS Črni vrh so pomagali, skoraj brez izjeme, z delom, prevozi in na druge načine. S trdim delom in s pomočjo vseh smo v rekordnem času od marca do novembra uspeli zgraditi novo poslopje in sredi novembra sva se lahko preselila. Spoznala sva, da solidarnost ni prazna beseda! Še enkrat se vsem in vsakemu posebej iskreno zahvaljujeva!

LOVRO in FRANC POTOČNIK

BARAKA: 12 × 9 METROV ZA 50 DELAVCEV

Stroji na planem, delavci pa v...

CESTNO PODJETJE LJUBLJANA TOZD Vzdrževanje, terenski obrat Turjak z delovodstvom Grahovo.

Petdeset delavcev: vozniki, strojniki, cestarji, pleskarji. Med njimi že osem let Branko Markuš. Vodja terenskega obrata Turjak. Zima, saj v dneh, ko smo snovali in pisali ta zapis, ni bila posebno radodarna s snegom. Vendar to ne spreminja namena sporočila v naslednjih vrsticah.

Z dvema nakladalcema, štirinajstimi tovarnjaki, dvema grederjema in buldožerjem

Tobaka je malo in drag je

Tobačna tovarna Ljubljana prodaja na tuje tobak, pa tudi cigarete – v manjših količinah – že dolga leta, vendar pri sedanjosti stopnji organiziranosti tobačne industrije v Jugoslaviji revolucionarnih premikov pri tem izvozu ni mogoče narediti. Panoga kot celota je slabo organizirana in zato so uspehi manjši kot bi lahko bili. Ena sama tovarna na zunanjem trgu ne pomeni kaj dosti, pa čeprav je v naših okvirih velika. Šele celotna jugoslovanska tobačna industrija bi zunaj lahko žela uspehe. Na tujih tržiščih je konkurenca cigaretnih multinacionalnih družb tako močna, da bi celo naša celotna tobačna industrija komaj zmogla konkurirati. V TTL zato vidijo na tujem možnosti le, če bodo jugoslovanski tobakarji povezani. »Na tujem imamo trenutno možnosti na vzhodnih tržiščih«, razlaga generalni direktor TTL ing. Janez Čemažar. »Tam so možnosti lepe, vendar jih tudi tam počasi uresničujemo, ker je konkurenca huda. Naša panoga se mora zunaj spopadati mogoče celo z najostrejšo konkurenco. Naš interes je prvenstveno konvertibilni trg. Zato se usmerjamo na tretji svet, ki plačuje v dolarjih. Jugoslavlani imamo tam kot neuvrščeni politično prednost, vendar nam to ne zadostuje, če nimamo tudi dovolj denarja. Z velikimi se mi v svetu ne moremo primerjati, saj celotna jugoslovanska tobačna industrija nima toliko ostanka dohodka, kolikor da kateri od svetovnih tobačnih velikanov le za reklamo, da osvoji tržišče ene države.«

Iz rok v usta

Prodor jugoslovanske tobačne industrije v svetu se zmanjšuje, kadar se slabša domači položaj te panoge. Trenutno pa so pri nas tobačne tovarne, brez izjeme, v zelo težkem položaju.

V ljubljanski tobačni tovarni je to videti tako: vsi repromateriali so se podražili, posebej še tobak, cene končnih izdelkov pa so ostale nespremenjene. Tobaka iz leta 1980, ki je bil tudi po tedanjih cenah, ni več in TTL dela že s tobaki iz lanske letine. To pomeni: velikansko negotovost, saj cene nove letine niso znane in v tovarni delajo v neznanu. Ko se bodo dogovorili za nove cene v celotni državi, bodo morali ljubljanci dobaviteljem tobaka plačati razliko. Izdelke pa TTL izdeluje in prodaja po obstoječih cenah in ko bodo znane nove, seveda ne bo mogla zahtevati od tisoč kupcev cigaret, da ji plačajo za nazaj. Te težave bodo seveda zaposleni občutili, ker ostanka dohodka ne bo.

Ker so se odkupne cene za surovi tobak

zvišale za več kot 90 odstotkov, je jasno, da končni izdelki ne bodo mogli ostati na sedanjih ravni cen. To vprašanje bodo morali pri nas zelo hitro razvozlati, ker bo sicer v tobačnih tovarnah prišlo do znatnih izgub. »Sedaj gotovo ne ravnamo kot dobri gospodarji, ko delamo v svojo izgubo«, tolmači ing. Janez Čemažar, »vendar druge izbire skorajda nimamo. Če bi ustavili proizvodnjo, bi nastala na trgu zmeda in tega si res ne moremo privoščiti. Resnica pa je tudi, da nam preti velika izguba in

takrat ne bo nihče spraševal po vzrokih, ampak nam bodo kazali le rdeče številke. Ker je bila lanska letina tobaka slaba, nam to položaj še slabša. Zato komaj pokrivamo trg in delamo skoraj iz rok v usta. Ker imamo v novi tovarni veliko zmogljivosti, bi lahko naredili precej več, če bi imeli repromaterial in seveda zagotovljene ustrezne cene.«

Predpogoj – skupen nastop

Zaradi nastalega položaja lahko sedaj v TTL amortizacijo obračunavajo le minimalno. To pomeni, da ne morejo dosegati načrtane stopnje razvoja. Pri obratnih sredstvih so vedno bolj odvisni od drugih in to povzroča dodatne stroške. Plačevati je treba obresti za posojila. Vprašanje deviz je eno bistvenih vprašanj tudi za TTL. Vrsto repromaterialov morajo tobakarji plačati v devizah. Celotna domača dobavitelji zahtevajo soudeležbo v devizah in tako so zapreke še višje.

»Naša usmeritev v izvoz«, pravi ing. Janez Čemažar, »se ni začela v sedanjem položaju, ampak smo na to mislili že pred leti. Bili smo tradicionalni izvoznik tobaka in na izvoz smo mislili tudi, ko smo se odločali za nove naložbe. Izvedli smo jih v prejšnjem srednjoročnem planu. Gre za novo tovarno v Ljubljani in posodobitev obeh TOZD za odkup in predelavo tobaka – tozd Orašje in Senta. Vemo, da je trenutno edino realno prodirati v svet s tobakom, saj so tu realne možnosti. Poskušati pa kaže tudi z drugim.«

Sedaj smo namreč z moderniziranim Orašjem in Sento in novo ljubljansko tovarno za to usposobljeni.

Res pa je, da so se medtem nekateri odnosi pri nas spremenili in da nam bo povzročalo težave. Poglejmo le naslednje: uvedli smo republiške devizne bilance, zato je sedaj zelo težko dobiti devize od

drugih republik oziroma tozdov v teh republikah, pa čeprav je matična tovarna s svojimi skupaj začrtanimi programi drugje. Tako se nam dogaja, da morajo naši tozdi, ki imajo drugje sedeže, svoje devize, ki so last celotnega našega kolektiva, dati drugam oziroma jih sploh ne dobijo, ker imajo pač sedež v drugi republici. Kako naj potem tovarna kot celota posluje?

Čeprav je jasno, da tobačna industrija kot celota v tujini ne more dosegati tako bleščečih izvoznih uspehov kot katera druga panoga, saj je konkurenca prehuda in proizvodnja jugoslovanskih cigaret preveč odvisna od uvoženih repromaterialov, pa bi vseeno lahko Jugoslavlani zaslužili na tujem marsikatero devizo več. Seveda je pogoj za to sodelovanje vseh in skupen nastop. K temu pa TTL spodbuja druge jugoslovanske tobakarje že več let.

MILOVAN DIMITRIČ

»Ob sneženju pluzijo naši delavci tudi po 24 in več ur. Žal v sedanjih zgradbi nimajo garderobe, v kateri bi se preoblekli. Sprašujem se, če so naši delavci za okrog deset tisoč dinarjev mesečno (pozimi) res dolžni delati v tako slabih pogojih,« je bil informativno-kritičen Branko Markuš

(Rakitna »Cerknica«) skrbimo za 207 kilometrov magistralnih in območnih cest,« je postavil naš pogovor na stvarna tla Branko.

Ta njihova prevozna, nakladalna in čistilna sredstva lahko opazujete na ploščadi pred turjaškim hramom. Nekaj, predvsem tista, ki so v popravilu, pa jih je ob turjaškem cestarskem poslovno-bivalnem prostoru. Oprostite, baraki. Nekaj dni sicer večji za skromno sobo, pa še vedno krepko premajhni in neudobni.

»Vse stroje imamo na prostem. Le z re-

dnim čiščenjem in mazanjem nam jih uspe obdržati v običajni uporabnosti dobi. Tudi za gorivo, najmanj pet tisoč litrov bi ga morali imeti vedno na zalogi, nimamo primernega skladišča. Nekoliko bolje je le s soljo, peskom, cementom, emulzijo in še nekaterimi materiali. Ti so vskladiščeni v silosih oziroma pod zasilno streho,« je opisal položaj Branko Markuš in se obrnil k razmeram, v katerih delajo delavci.

V leseni zgradbi je tesno. Nihče nima svojega prostora. Delovodja, mehanik, ekonom,

dežurni, delavci zimska dežurna skupina (dva voznika, dva cestarja, en strojnik) preživljajo delovne ure v nezavidljivem položaju.

Ker nam ni uspelo pričeti z gradnjo nove prepotrebne baze na desni strani ceste Turjak – Ljubljana ob sedanjih silosih, smo nekoliko povečali barako in v njej uredili tudi priročna kuhinjo. Delavci pridejo pozimi prezebljeni in premočeni s terena. Topel čaj ali krepka malica jim bo vrnila moči.«

Cestarji s Turjaka dobro sodelujejo z delavci iz podobnih podjetij iz Cerknice, Grosupelja, Ljubljane, Novega mesta. Vozniki jih cenijo in dajejo za zgled drugim cestarjem.

»Po projektni zasnovi naj bi imela nova baza garaže za vozila in stroje, mehanično delavnico, skladišče za 400 ton soli, 500 kubičnih metrov agregata, nastanitvene objekte in pisarne, skladišča za repromaterial. Imeli smo zagotovljena sredstva za gradnjo teh objektov. Pa se zatika pri lokaciji. Ne vem, zakaj zastaja na občini?« se je ob slovesu spraševal Branko Markuš.

STANE JESENOVEC